

Nieuwsbrief

Vereniging van TBS-advocaten

tbsadvocaten.org
info@tbsadvocaten.org

2022, nummer 1

Voorwoord van voorzitter Job Knoester

Juni 2022 zullen we in de boeken van de Vereniging van TBS Advocaten kunnen bijschrijven. Op 24 juni vindt het lustrumcongres plaats. Het belooft gelet op het programma een mooie en interessante dag te worden. Bijzonder is dat erelid van de vereniging Wim Anker dagvoorzitter is. Nu durf ik al te zeggen dat de congrescommissie uitstekend werk heeft verricht.

Een andere reden om deze maand te onthouden is dat dit de maand is dat Judith Kwakman afscheid neemt als bestuurslid. De oprichting van de vereniging is te danken aan een groep van 10 tot 15 advocaten die in 2017 samenkwamen. Aan hen en aan alle huidige en afgetreden bestuursleden zijn we veel dank verschuldigd. Judith neemt in dat verband een bijzondere positie in. Op dit moment leest u de negende nieuwsbrief. De redactie heeft steeds in de handen gelegen van Judith. Inmiddels kan zonder twijfel gezegd worden dat de nieuwsbrief een van de mooiste en belangrijkste vruchten is van de vereniging. De nieuwsbrief is niet meer weg te denken. Er wordt gretig gebruik van gemaakt door leden en niet-leden, advocaten en niet-advocaten.

Aanvankelijk heb ik me als voorzitter nog wel even zorgen gemaakt over de continuïteit van de kwaliteit van de nieuwsbrief voor het moment dat Judith afscheid zou nemen. Die zorgen zijn weg. Jan Boksem neemt het stokje over. Wel zal hij aan de bak moeten. De lat is door Judith hoog gelegd, maar blijft in het noorden van het land. Overigens heeft het gegeven dat het congres in de jungle van het mooie Veenhuizen plaatsvindt vast ook een beetje te maken met het feit dat Jan Boksem deel is gaan uitmaken van de congrescommissie in plaats van Jan Jesse Lieftink. Maar ach. Soms is de reis mooier dan de bestemming.

Afscheid

Zoals Job al in zijn voorwoord schreef, heb ik sinds de oprichting van de Vereniging van TBS-advocaten als bestuurslid de samenstelling van de nieuwsbrieven verzorgd. Ik heb dat met veel plezier gedaan en heb er erg veel van geleerd. Ik wil u hartelijk danken voor uw positieve reacties. Jan Boksem zal de nieuwsbrieven voortaan verzorgen. Hij kan dat niet doen zonder uw input. Die blijft dan ook zeer welkom!

Hartelijke groet, Judith Kwakman

Omzetting PIJ in TBS

Sinds 2014 is het mogelijk om een PIJ-maatregel om te zetten in TBS met dwangverpleging (artikel 6:6:33 Sv). Die omzettingen waren het afgelopen jaar voor het eerst aan de orde. Op 1 december 2021 is het [uitvoeringskader](#) voor de omzetting van PIJ in TBS definitief geworden. Hierin worden de uitgangspunten en criteria voor omzetting en de voorbereidingsstappen behandeld.

Inmiddels heeft het **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden op 23 december 2021,**

[ECLI:NL:GHARL:2021:11774](#) een **overzichtsarrest** gewezen omtrent de omzetting van PIJ in TBS.

In deze uitspraak leidde dat tot een afwijzing van de vordering tot omzetting. De inmiddels 25-jarige heeft destijds PIJ opgelegd gekregen (o.a.) voor ontucht met een twaalf- en veertienjarig meisje toen hijzelf respectievelijk zestien en zeventien jaar oud was. Dat laatste feit was gepleegd op 5 mei 2014, net na de inwerkingtreding van de wet die omzetting mogelijk maakt (per 1 april 2014). O.g.v. artikel 6:6:33 (voorheen artikel 77tc Sr) kan een PIJ omgezet worden in TBS als sprake was van een 'gewelddelict'. Voor de omzetting is nodig dat twee deskundigen rapporteren. Het Hof overweegt dat het de voorkeur verdient dat hun deskundigheid zich ook uitstrekt tot volwassenen, nu het een maatregel van het volwassenstrafrecht betreft en de jeugdige in alle gevallen inmiddels meerderjarig is. Bij de inhoudelijke beoordeling van de noodzaak voor de omzetting overweegt het Hof dat het de bedoeling van de wetgever is geweest dit slechts in uitzonderlijke gevallen te doen bij jeugdigen die nog steeds zeer recidivegevaarlijk zijn en waarbij wordt aangenomen dat bij invrijheidstelling onvermijdelijk recidive zal volgen. Bij de vaststelling van het recidiverisico dient niet alleen gekeken te worden naar de hoogte van dat risico, maar ook naar de aard van het gevaar, de omstandigheden en de termijn waarop zich dat gevaar naar verwachting zal verwezenlijken. Verder kan enige betekenis toekomen aan de inspanningen die de Staat heeft geleverd om de jeugdige te behandelen.

Hoewel de deskundigen menen dat sprake is van een hoog recidivegevaar overweegt het Hof dat zij onvoldoende concrete, duidelijke en genoegzame aanwijzingen geven dat van de jeugdige daadwerkelijk een zodanig groot gevaar uitgaat dat dit omzetting van de PIJ in TBS rechtvaardigt. Zo verwachten de deskundigen niet dat hij opnieuw een seksueel delict met iemand onder de zestien jaar zal plegen en is eventueel fysiek gewelddadig gedrag onvoldoende onderbouwd (de deskundigen 'sluiten agressie niet uit' en op langere termijn is fysieke agressie 'denkbaar'). Er bestaat kortom zodanige onzekerheid over de omvang en de aard van het recidiverisico dat een omzetting niet gerechtvaardigd is. Het Hof wijst de vordering tot omzetting daarom af. Verder merkt het Hof op dat bij de verlenging van de PIJ-maatregel tot een termijn die de vier jaar overschreed, externe pro justitia-rapportage opgesteld had moeten worden. Nu dat niet is gedaan, roept dat de vraag op of de Staat wel een maximale inspanning heeft verricht om de jeugdige te behandelen.

Spreekrecht slachtoffers bij TBS-verlengingen

Op 21 april 2021 is de [Wet uitbreiding slachtofferrechten](#) aangenomen. Belangrijkste onderwerp voor de TBS-praktijk is het recht van slachtoffers en nabestaanden om zich bij de verlengingszitting uit te laten over de voorwaarden bij een eventueel aanstaande voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging. Vermoedelijk treedt dit deel van deze nieuwe wet pas op 1 januari 2023 in werking. De Vereniging van TBS-advocaten heeft zich voorafgaande aan de behandeling van het wetsvoorstel dat tot deze wet leidde, op 14 juni 2018 in een [position paper](#) negatief uitgesproken over de invoering van deze wet.

Nieuwsbrief forensische zorg

Op 25 maart 2022 is de eerste nieuwsbrief van DJI over forensische zorg uitgebracht. Het is de bedoeling van DJI om drie à vier keer per jaar een update op hoofdlijnen over wat er speelt binnen de forensische zorg te geven. In de eerste nieuwsbrief is er onder andere aandacht voor de nieuwe inkoopstrategie, het kwaliteitskader forensische zorg en het Zorgprestatie-model. Ook is er een column over forensisch vakmanschap en informatie over de Dag van de Forensische Zorg. Mocht u deze nieuwsbrieven willen ontvangen, dan kunt u dat kenbaar maken via: nieuwsbriefforensischezorg@dji.minjus.nl

WODC-onderzoek uitkomsten 15+-zorgconferenties

Begin 2022 publiceerde het WODC de [evaluatie](#) van zorgconferenties bij langverblijvers (15+) in de TBS, een onderzoek onder leiding van M.J.F. van der Wolf ('Binnen. Beeld. Buiten.'). Sinds 2017 worden dergelijke ZC's standaard georganiseerd voor TBS-gestelden die te maken hebben met een gebrek aan voortgang of behandelimpasses waardoor de totale duur van hun TBS groter is dan 15 jaar. Bij een ZC denkt een grote multidisciplinaire groep betrokken professionals mee over de vraag of er een volgende stap mogelijk is in de TBS-behandeling. De TBS-gestelde zelf neemt deel aan de eerste helft van de ZC. Het resultaat is een advies aan de kliniek, die eindverantwoordelijk blijft voor de behandeling. Geconcludeerd wordt dat ZC's breed worden gewaardeerd onder alle betrokken partijen, mede door het 'out-of-the-box'-denken, het geleverde maatwerk en het zich gehoord voelen. Zij zien deze als een toevoeging aan de bestaande instrumenten voor het toetsen van behandeluur en -voortgang en het doorbreken van impasses. Door het succes is de vraag naar ZC's zo groot, dat vaak niet binnen de gewenste termijn in het aanbod kan worden voorzien. Ook zou de borging van ZC's in duidelijke regelgeving wenselijk zijn, zodat het voortbestaan ervan meer verzekerd is.

Overigens worden ZC's ook georganiseerd voor TBS-gestelden die korter dan 15 jaar TBS hebben. In het [format](#) hiervoor van het ministerie (van 13 juli 2021) wordt aangegeven in welke situaties een ZC georganiseerd kan worden (kort samengevat m.n. bij uitzichtloosheid en impasses in de behandeling). In dat geval wordt wel verwacht dat eerst een aantal stappen wordt gezet, zoals een eigen interne collegiale consultatie, een driegesprek en een collegiale consultatie door een andere kliniek.

Jaarverslag LAP 2021

Uit het nieuwe [jaarverslag van de LAP](#) blijkt dat er in 2021 22 nieuwe aanvragen voor een LFPZ-plaatsing waren, waarvan er 4 zijn afgewezen. Van de 56 herbeoordelingen is in 4 zaken geadviseerd de LFPZ-status te beëindigen. Het enige verzoek tot opheffing is toegewezen. De Minister heeft alle adviezen gevolgd.

Naast cijfers geeft de LAP ook aan dat gewerkt wordt aan een betere vraagstelling in pro justitia-rapportages, zodat rapporteurs de mogelijkheden onderzoeken ten aanzien van eventuele uitstroom uit de LFPZ. In de vraagstelling worden concretere vragen hierover opgenomen voor de rapporteurs.

Verder wordt aandacht besteed aan de mogelijkheden om de uitstroom vanuit de LFPZ op een zodanige manier in te richten, dat de patiënten die zeer langdurig in de LFPZ verblijven en alleen zeer geleidelijk kunnen uitstromen, dit ook veilig en verantwoord kunnen doen. De huidige regelingen bieden op dit moment onvoldoende mogelijkheden voor maatwerk. Daarom heeft de LAP samen met het Ministerie, DJI en de LFPZ-kliniek het afgelopen jaar de juridische mogelijkheden verkend om patiënten, in de vorm van een proefplaatsing, voor een jaar in een vervolgvoorziening te kunnen plaatsen. Met een dergelijke proefplaatsing kan gedurende langere tijd worden geobserveerd of deze voorziening het meest passend is voor de patiënt en of de risico's voldoende beheerst kunnen worden. Een uitgewerkt voorstel hierover zal in 2022 in een expertmeeting met alle betrokken ketenpartners worden besproken, waarna het in wet- en regelgeving kan worden geïmplementeerd.

Omissie in de wet?

In artikel 6:6:13 lid 5 Sv staat:

*Indien de rechter in geval van verlenging van de terbeschikkingstelling voorwaardelijke beëindiging van de verpleging overweegt en hij het voor de vorming van zijn eindoordeel noodzakelijk acht zich nader te doen voorlichten omtrent de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de terugkeer van de ter beschikking gestelde in het maatschappelijk verkeer zou kunnen geschieden, kan hij met gelijktijdige verlenging van **de verpleging** zijn beslissing voor ten hoogste drie maanden aanhouden.*

Het lijkt erop dat in plaats van 'de verpleging' 'de terbeschikkingstelling' moet staan. Dit is aangekaart bij de afdeling wetgeving van het ministerie.

Lunteren V

Op 10 november 2021 heeft de Conferentie TBS & Recht V plaatsgevonden. Hoofthema's van deze dag waren: door- en uitstroom in relatie tot maatschappelijk draagvlak, verslavingsproblematiek, meerdere behandelingspogingen (hoe lang ga je door met behandelen?) en specialisatie TBS bij advocaten, officieren van justitie en rechters.

Het doel van de conferentie was eerder gemaakte afspraken te herbevestigen en/of nieuwe afspraken te maken over hoe effectief kan worden samengewerkt op het gebied van de behandeling en terugkeer van de TBS-gestelde naar de samenleving. Daarnaast was het de bedoeling om een gezamenlijke agenda voor de komende periode op te stellen. In gezamenlijkheid is gekomen tot concrete afspraken. De organisatie gaat middels multidisciplinair samengestelde werkgroepen met de betrokken partijen in gesprek en aan de slag. Zij maken voorstellen die in het laatste kwartaal van 2022 worden gedeeld. Gestreefd wordt naar een nieuwe conferentie in 2023.

Afspraken/voorstellen:

Door- en uitstroom in relatie tot maatschappelijk draagvlak

Colleges van B&W uitnodigen voor een bezoek aan TBS-instellingen en met hen in gesprek gaan over realisatie van (nieuwe) initiatieven op gebied van uitstroom. De VNG wordt geïnformeerd over het belang van de realisatie hiervan.

Verslavingsproblematiek

Opstellen behandelingskader omgang middelengebruik bij voorwaarden t.a.v. verlof en rond terugplaatsing (gefaseerd).

Specialisatie TBS bij advocaten, OvJ's en rechters

In verschillende gremia dit onderwerp bespreken en deskundigheidsbevordering door trainingen, bezoeken klinieken, etc.

Meerdere behandelingspogingen

Bij overplaatsing stelt DIZ gerichte vragen t.b.v. de opdracht aan de nieuwe kliniek en de aanbiedende kliniek geeft bij de indiening van het verzoek tot overplaatsing duidelijk aan wat de overplaatsing moet opleveren. Meer zicht krijgen op de groep LFPZ en longcare op gebied van onder meer doelgroep, verblijfsduur, uitstroom en verschillen LFPZ en longcare. Leren van de ontwikkelingen bij overplaatsing. Kritischer zijn op de haalbaarheid van de adviezen vanuit zorgconferenties en de monitoring van de opvolging van die afspraken verbeteren. Meer uniforme aanpak van zorgconferenties vanuit TBS-instellingen. Na twee behandelingspogingen een tijdelijke pas op de plaats (LFPZ of longcare) overwegen alvorens over te gaan tot een volgende behandelingspoging.

Overleg Penitentiaire Kamer

De Vereniging van TBS-advocaten heeft op 21 februari 2022 een overleg gehad met de PenKa. Vanuit de PenKa wordt aangegeven dat er nog steeds sprake is van veel late intrekkingen van hoger beroepen. Omdat er mogelijk een financiële prikkel was om tot late intrekking over te gaan, is er meer aandacht voor het tijdig(er) verstrekken van lasten tot toevoegingen door het ressortsparket. Dat is verbeterd. Lasten worden nu verstrekt zodra het dossier binnenkomt vanuit de rechtbank. Het is belangrijk om direct bij het instellen van hoger beroep een stelbrief aan het Hof te sturen, zodat het Hof zo nodig de rechtbank kan aansporen het dossier snel(ler) in te sturen. Mocht onverhoopt toch tot intrekking worden overgegaan, dan het liefst uiterlijk vier weken voor de zittingsdatum. In dat geval kan het Hof nog een andere zitting plannen op dat tijdstip. Is dat niet haalbaar, dan het liefst uiterlijk een week voor de zitting, omdat de raadsheren en raden het dossier dan in ieder geval nog niet hebben voorbereid en hen werk bespaard kan worden.

Verder is afgesproken dat het Hof standaard het proces-verbaal van de zitting in eerste aanleg aan de advocaat verstrekt, omdat het de ervaring is dat niet elke rechtbank dat automatisch aan de advocaat stuurt.

NRGD

Op 28 juni 2022 organiseert het NIFP samen met het NRGD een [expertmeeting](#) over het rapporteren voor de verdediging. Op deze bijeenkomst wordt gesproken vanuit verschillende invalshoeken: de wetenschap, de rapporteurs, de advocatuur, de rechtspraak en het openbaar ministerie. Opgeven kan via: opleidingen.nifp@dji.minjus.nl

Wie beslist over de maximale duur van de TBS? In hoeverre kunnen niet-TBS-waardige delicten daarbij een rol spelen? PG wijst verzoek TBS-vereniging tot cassatie in het belang der wet af.

In de vorige nieuwsbrieven is al uitvoerig aandacht besteed aan de jurisprudentie rondom het bepalen van de gemaximeerdheid van de TBS. Uitgangspunt is dat het gesloten stelsel van rechtsmiddelen betekent dat de verlengingsrechter niet mag afwijken van de beslissing van de opleggingsrechter over de al dan niet gemaximeerdheid van de TBS, tenzij de opleggingsrechter zich daar niet over heeft uitgelaten. Van dit uitgangspunt wordt bijvoorbeeld afgeweken als bij de verlenging blijkt dat TBS is opgelegd voor een feit waarvoor geen TBS opgelegd had kunnen worden.

In een uitspraak van het **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden van 30 december 2021**

([ECLI:NL:GHARL:2021:11993](#)) speelde het volgende. De opleggingsrechter had de TBS-gestelde veroordeeld voor brandstichting met gemeen gevaar voor goederen en mishandeling (overigens niet op dezelfde datum gepleegd). Bij de oplegging is overwogen dat de TBS (aanvankelijk met voorwaarden) niet is gemaximeerd nu de feiten (mishandelingen) zijn gericht tegen de onaantastbaarheid van het lichaam. Voor eenvoudige mishandeling kan echter geen TBS opgelegd worden. Voor brandstichting met gemeen gevaar voor goederen kan dat wel, maar dat levert in het algemeen geen 'gewelddelict' op en dus zou de TBS gemaximeerd moeten zijn. Dit wordt bepleit bij de verlengingszitting, maar de rechtbank acht zich gebonden aan het oordeel van de opleggingsrechter dat de TBS niet gemaximeerd is. De TBS-gestelde gaat in hoger beroep. Het Hof overweegt dat in de opleggingsbeslissing niet met zoveel woorden is overwogen voor welk van de bewezenverklarde feiten de TBS is opgelegd. Nu uitsluitend voor brandstichting TBS mogelijk is, ligt in het vonnis besloten dat de TBS daarvoor is opgelegd. De rechtbank heeft vervolgens overwogen dat sprake was van een gewelddelict en de TBS niet gemaximeerd is. Met de motivering heeft de rechtbank niet aangegeven dat uitsluitend de mishandelingen (die zelfs tussen haakjes staan genoemd) bepalend zijn geweest voor dit oordeel. Primair is de beslissing bepalend en niet eventuele gebreken bij de motivering van die beslissing, aldus het Hof. Verder overweegt het Hof dat het onjuist is dat brandstichting met enkel gemeen gevaar voor goederen geen gevaarsdelict kan opleveren. Onder omstandigheden kunnen andere strafbare feiten (i.c. de mishandelingen) met name als die onlosmakelijk, althans zeer nauw samenhangen met het indexdelict (i.c. brandstichting) betrokken worden bij de beantwoording van de vraag of dat indexdelict is gericht tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam. De TBS is volgens het Hof dus niet in duur

Anders oordeelde het **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden op 25 november 2021**,

([ECLI:NL:GHARL:2021:10928](#)). In deze zaak bevatte het veroordelend vonnis geen expliciete vermelding voor welk feit de TBS was opgelegd. De veroordeling betrof schennis van de eerbaarheid en brandstichting met gemeen gevaar voor personen. Schennis van de eerbaarheid (239 Sr) is geen misdrijf waarvoor een TBS ex artikel 37a lid 1 Sr opgelegd kan worden. Volgens het Hof heeft dit feit dan ook geen rol kunnen spelen bij de oplegging van de TBS en – anders kennelijk dan de mishandeling in de uitspraak van 30 december 2021 hierboven – *dus* ook niet bij het oordeel of de TBS is opgelegd voor een misdrijf dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam. Overigens was in deze casus TBS opgelegd voor brandstichting met gemeen gevaar voor personen, wat op zichzelf al als gewelddelict wordt beschouwd.

Eerder al werd in het [arrest](#) van het **Gerechtshof Den Haag** als opleggingsrechter op **2 november 2018** geoordeeld dat een TBS voor belaging gemaximeerd was. Daarbij werd geen rekening gehouden met de gelijktijdig met de belaging gepleegde mishandeling en vernieling, waarvoor geen TBS opgelegd kan worden. Het Hof was van oordeel dat de bewezenverklaring van deze zelfstandige delicten niet met zich brengt dat de belaging als zodanig daarmee van een gewelddadig element wordt voorzien, ook niet nu alle feiten qua tijd en plaats samenvallen.

In de uitspraak van de **rechtbank Rotterdam van 13 december 2021** ([ECLI:NL:RBROT:2021:12634](#)) bleek dat de opleggingsrechter (het Hof) innerlijk tegenstrijdig was: enerzijds was onherroepelijk vastgesteld dat de TBS was opgelegd voor gewelddelicten en anderzijds was overwogen dat de TBS gemaximeerd is. De rechtbank bepaalt dat zij als verlengingsrechter deze innerlijke tegenstrijdigheid nader moet duiden. Gelet op de wettelijke eis van artikel 38e lid 1 Sr, de ratio van deze eis en het arrest van de Hoge Raad van 25 mei 2021 ([ECLI:NL:HR:2021:760](#)) oordeelt de rechtbank dat de TBS niet is gemaximeerd, ondanks dat de opleggingsrechter in de beslissing wel had aangegeven dat de TBS gemaximeerd was.

In de uitspraak van het **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden van 21 april 2022**

([ECLI:NL:GHARL:2022:3216](#)) wordt de achteraf als onjuist beschouwde maximering van de TBS in stand gehouden. De opleggingsrechter had expliciet bepaald dat de TBS, opgelegd voor een misdrijf met terroristisch oogmerk (en dus een geweldsdelict), gemaximeerd was. Uit een cassatie in het belang der wet in deze zaak (**HR 25 mei 2021**, [ECLI:NL:HR:2021:760](#)) volgt dat de opleggingsrechter ten onrechte heeft bepaald dat de TBS gemaximeerd was, omdat het immers een geweldsdelict betrof. Iedereen is in de tussentijd uitgegaan van de gemaximeerdheid ervan. Zo ook het **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden op 17 december 2020** ([ECLI:NL:GHARL:2020:10807](#)), die overwoog dat vrijheidsberoving, wil zij rechtmatig zijn, vanwege de rechtszekerheid duidelijk moet zijn omschreven en de wijze waarop zij wordt toegepast moet in redelijkheid voorzienbaar zijn. De cassatie in het belang der wet heeft geen rechtsgevolgen voor de betrokken partijen en is daarom niet van toepassing in deze casus. De TBS-gestelde mocht er gerechtvaardigd op vertrouwen dat de TBS gemaximeerd was. Een andere beslissing zal een schending van de rechtszekerheid met zich brengen.

NB: De AG bracht in deze zaak als standpunt naar voren dat de uitspraak van de opleggingsrechter los moet worden gezien van de uitspraak van de verlengingsrechter en dat de verlengingsrechter kan bepalen of de maatregel al dan niet gemaximeerd is. Dat de opleggingsrechter heeft overwogen de maatregel te beperken tot maximaal vier jaar, doet daaraan niet af. Dit standpunt lijkt in strijd met de geldende jurisprudentie.

In een uitspraak van de **rechtbank Rotterdam van 18 januari 2022** ([ECLI:NL:RBROT:2022:500](#)) bleek dat de opleggingsrechter (van een TBS met voorwaarden) niet expliciet had aangegeven of het indexdelict al dan geen geweldsdelict betrof en dus of de TBS gemaximeerd zou zijn, zou die op enig moment in TBS met dwangverpleging omgezet worden. De officier van justitie verzocht de verlengingsrechter dat alsnog te doen. De rechtbank overweegt dat de motiveringsplicht ex artikel 359 lid 7 Sv geldt voor de opleggingsrechter en niet in algemene zin voor de rechter die beslist over de verlenging van de maatregel. In dit geval is er geen indicatie dat de TBS omgezet zal moeten worden in dwangverpleging. Een beslissing over de maximale duur is daarom op dit moment niet vereist. Zij acht een uitspraak hierover ook niet opportuun gelet op het (goede) verloop van de maatregel.

In de vorige nieuwsbrief werd gewezen op een uitspraak van de **rechtbank Gelderland van 2 juli 2021** ([ECLI:NL:RBGEL:2021:3608](#)). In deze zaak werd aanvankelijk een TBS met voorwaarden opgelegd, waarbij het vonnis niet aangaf of het een 'geweldsmisdrijf' betrof. Later werd deze TBS omgezet in TBS met dwangverpleging. Toen is wel in de beschikking opgenomen dat het *niet* om een geweldsmisdrijf ging en het een gemaximeerde TBS betrof. De verlengingsrechter zegt daaraan niet gebonden te zijn en bepaalt dat de TBS niet gemaximeerd is omdat het indexdelict *wel* een geweldsdelict betrof. In appel laat het **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden** deze laatste beslissing op **30 december 2021** in stand ([ECLI:NL:GHARL:2021:11994](#)). Volgens het Hof heeft de opleggingsrechter niet met zoveel woorden beslist dat de maatregel ongemaximeerd is. Maar dat oordeel ligt niet alleen reeds besloten in de bewijsoverwegingen (aldus het Hof), maar kan ook geen ander zijn omdat de opleggingsrechter zelf al aangeeft dat er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de verdachte *wederom* een misdrijf zal begaan dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen. Het oordeel van de omzettingsrechter dat de maatregel *wel* gemaximeerd is, is onbegrijpelijk en innerlijk tegenstrijdig. Nu de beslissing van de opleggingsrechter duidelijk is, had bij de TBS-gestelde in redelijkheid niet de verwachting kunnen ontstaan dat zijn TBS beperkt zou zijn tot vier jaren.

De Vereniging van TBS-advocaten vindt de jurisprudentie rondom de vraag hoe en wanneer de verlengingsrechter zich kan uitlaten over de maximale duur van de TBS niet eenduidig genoeg en reden om de Procureur-Generaal op 15 maart 2022 te vragen [cassatie in het belang der wet](#) in te stellen. Helaas heeft de PG dat [verzoek op 20 mei 2022 afgewezen](#). Hij benadrukt dat het uitgangspunt altijd al is geweest dat de opleggingsrechter bepaalt of de TBS al dan niet gemaximeerd is, tenzij die zich er in het geheel niet over uitlaat.

Problematiek rondom TBS-gestelden zonder verblijfsstatus in Nederland (en jurisprudentie)

Repatriëring van vreemdelingen in de TBS

De repatriëring van TBS-gestelde vreemdelingen met dwangverpleging kan middels het strafrecht plaatsvinden door middel van de erkenning en overdracht van de tenuitvoerlegging van het strafvonnis op basis van een internationaal verdrag. In Nederland is dit geregeld in de Wets en de Wots. Een alternatieve route is via het vreemdelingenrecht na beëindiging van de TBS met dwangverpleging door de Minister of de rechter, onder de voorwaarde dat een passende voorziening is geregeld in het land van herkomst en de vreemdeling niet terugkeert naar Nederland (zie art. 6:2:18 Sv en 6:6:10b Sv).

De vraag is of deze (of andere) mogelijkheden ook gelden voor de TBS-gestelde met voorwaarden of voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging. De tweede mogelijkheid van beëindiging van zo'n TBS door de minister of rechter is, anders dan bij TBS met dwangverpleging, niet in de wet geregeld. Deze mogelijkheid staat dus niet open. Dit werd op 15 april 2021 bevestigd door het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden ([ECLI:NL:GHARL:2021:4165](#)). Repatriëring is in theorie wel mogelijk door overdracht van de tenuitvoerlegging van de TBS via de Wets. De Wots is niet geschikt voor het overdragen van een voorwaardelijke sanctie of maatregel omdat een verdragsbasis daarvoor ontbreekt.

Overdracht via de Wets (landen binnen de EU)

De Centrale Autoriteit (CA) bij het Internationaal Rechtshulp Centrum (IRC) in Noord-Holland is verantwoordelijk voor de uitvoering van de wederzijdse erkenning en overdracht van de tenuitvoerlegging van voorwaardelijke sancties of maatregelen. Voorwaarde voor overdracht naar een ander land is dat de vreemdeling hiermee instemt. Sinds de invoering van de Wets zijn slechts een paar zaken van TBS met voorwaarden behandeld. Uiteindelijk is – voor zover bekend bij de Vereniging – geen enkele zaak via de Wets overgedragen. In de zaak waarin door het **Gerechtshof Amsterdam op 10 oktober 2018** uitspraak werd gedaan ([ECLI:NL:GHAMS:2018:3646](#)) is bewust gekozen voor plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis om de mogelijkheden van repatriëring te vergroten, ondanks dat het Hof aangeeft dat een TBS met voorwaarden meer waarborgen geeft op langdurig toezicht op de medische behandeling. Omdat het hoogst onzeker was of deze maatregel kon worden overgenomen door Italië en een dergelijke overdracht nog nooit eerder heeft plaatsgevonden heeft het Hof toch besloten tot een plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis.

Belangrijkste knelpunt bij een overdracht via de Wets is dat de Nederlandse TBS met voorwaarden onbekend is in veel andere EU-landen en niet of lastig kan worden aangepast naar een alternatieve passende juridische sanctie in het land van herkomst. Ook de verschillen in rechtssystemen en procedures binnen de EU en de lange duur van de verzoekprocedure zijn knelpunten bij de overdracht van TBS met voorwaarden.

De rechtbank Noord-Nederland maakt in haar uitspraak van 10 maart 2022

([ECLI:NL:RBNNE:2022:680](#)) gebruik van artikel 6:6:10b Sv. Het behandelplafond is bereikt, er ligt een repatriëringsplan waarmee blijvende risicofactoren worden ingebed en er is een toezegging voor een uitreisdocument. Daarom beëindigt de rechtbank de TBS met dwangverpleging voorwaardelijk onder de voorwaarde dat hij niet terugkeert naar Nederland.

In het arrest van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden van 15 april 2021

([ECLI:NL:GHARL:2021:4165](#)) was sprake van een TBS met voorwaarden, waarop artikel 6:6:10b Sv niet van toepassing is. Daarom is hier gekozen voor het wijzigen van de voorwaarden, om het vertrek van de TBS-gestelde naar het land van herkomst te faciliteren. De voorwaarden werden in die zin gewijzigd dat de TBS-gestelde op een bepaalde datum zal meewerken aan een laissez-passer en de overdracht van begeleiding aan het IOM (Internationale Organisatie voor Migratie) en dat hij op die datum en onder begeleiding van het IOM het land zal verlaten, naar het land van herkomst zal reizen en zich vervolgens zal houden aan het hem opgelegde inreisverbod voor Nederland. Op die manier wordt de maatregel zelf niet overgedragen naar het land van herkomst, maar moet hij daar op basis van de voorwaarden verblijven.

Een andere optie is het omzetten van de TBS met voorwaarden in een TBS met dwangverpleging en dan via de route van art. 6:2:18 Sv en 6:6:10b Sv alsnog tot beëindiging overgaan. De RSJ heeft zich hier kritisch over uitgelaten (in het [rapport](#) 'Vreemdeling in de TBS' d.d. 21 januari 2021):

“Het is wenselijk dat ook de rechter de opgelegde tbs met voorwaarden en voorwaardelijke beëindigde tbs kan beëindigen om terugkeer mogelijk te maken als in het land van herkomst passende behandeling en begeleiding beschikbaar is. Omdat deze mogelijkheid er nu niet is komt het voor dat de rechter een tbs met voorwaarden omzet in een tbs met dwangverpleging, enkel en alleen om de tbs te beëindigen onder de voorwaarde van terugkeer naar het land van herkomst. (...) Omdat het bij tbs met voorwaarden om lichtere gevallen gaat, acht de RSJ omzetting naar tbs met dwangverpleging in zijn algemeenheid niet passend en een oneigenlijke route om de tbs te beëindigen om repatriëring mogelijk te maken. Daarmee wordt een milde maatregel zonder overtreding van de voorwaarden omgezet in een veel zwaardere maatregel van potentieel onbegrensde duur. Ook een voorwaardelijk beëindigde tbs zou niet weer omgezet moeten worden naar een tbs met dwangverpleging, enkel en alleen vanwege de mogelijkheid van repatriëring.”

Jaarverslag rechtspraak

In het [jaarverslag van de rechtspraak 2021](#) worden 11 zogenoemde buikpijndossiers genoemd. Eén van die dossiers betreft veroordeelden tot TBS die de status van ongewenst vreemdeling hebben gekregen. De rechtspraak schrijft daarover: *Zij mogen niet in Nederland blijven, maar kunnen om verschillende redenen (tijdelijk) niet terugkeren naar het land van herkomst. Tergelijkertijd zijn de behandel mogelijkheden in een TBS-kliniek beperkt. Omdat deze vreemdelingen geen verblijfsrecht hebben, kan hen geen verlof worden verleend: niet voor resocialiseren, niet om de ‘kwaliteit van leven’ te verbeteren, maar ook niet om via transmuraal verlof naar een passende verblijfsinstelling te gaan. Anderzijds geldt: tijdens de tenuitvoerlegging van een straf of maatregel zal er geen uitzetting naar het buitenland volgen. Zo houden het TBS-systeem en het vreemdelingenbeleid elkaar in een houdgreep en kan een strafrechter gedwongen worden een TBS-maatregel te verlengen, ook wanneer dit, bijvoorbeeld door een hoge leeftijd met hulpafhankelijkheid van de TBS-gestelde, niet meer passend is en een andere voorziening is aangewezen.*

In de uitspraak van de **rechtbank Rotterdam van 29 december 2021** ([ECLI:NL:RBROT:2021:13152](#)) worstelt de rechtbank zichtbaar met de uitzichtloze situatie van de ongewenst vreemdeling verklaarde TBS-gestelde en heeft op de verlengingszitting het OM bevolen verlof voor hem aan te vragen, welk bevel het OM – gelet op het systeem van de wet – naast zich neer heeft gelegd. Het OM kan aan de minister geen verzoek doen tot verlof. De rechtbank kan zelf ook geen verlopen afdwingen teneinde de resocialisatie van de TBS-gestelde vorm te geven. Op de tweede zitting was bekend dat de Verlofregeling TBS in januari gewijzigd zou worden. Ook liep er nog een vreemdelingrechtelijke procedure. De rechtbank verlengt de TBS met één in plaats van twee jaar om in afwachting van het verdere verloop van de ontwikkelingen een vinger aan de pols te houden.

Nieuwe Verlofregeling TBS

Op 13 januari 2022 is die nieuwe [Verlofregeling TBS](#) in werking getreden. Belangrijkste wijziging betreft de verruiming van de mogelijkheden voor begeleid verlof voor vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf. Daarnaast is het format voor de verlofaanvragen aangepast. Artikel 2 lid 6 onder a is in die zin aangepast dat begeleide verlopen niet meer enkel noodzakelijk moeten zijn voor het vertrek uit Nederland, maar verlopen kunnen ook worden toegekend ter voorbereiding op de resocialisatie van de vreemdeling in het land van herkomst. In de [toelichting](#) op deze wijziging schrijft de minister:

Met deze wijziging is de mogelijkheid tot het aanvragen van een machtiging voor begeleid verlof verruimd tot alle gevallen waarin bedoeld verlof vanuit behandelooipunt geïndiceerd is. Er is dus niet langer sprake van een beperking voor vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf voor wie begeleid verlof naar het oordeel van de Minister noodzakelijk is ten behoeve van het vertrek uit Nederland. Ook voor patiënten waarvan de repatriëring naar het land van herkomst op korte termijn niet tot de mogelijkheden behoort, maar verlof behandelinhoudelijk wel geïndiceerd is, kan een machtiging voor begeleid verlof worden aangevraagd. Het verlof is bedoeld om de betreffende patiënten voor te bereiden op hun toekomstige resocialisatie in het land van herkomst.

Stop op instroom TBS-passanten?

Op 26 november 2021 zond voormalig minister Sander Dekker een [brief](#) naar de Tweede Kamer, waarin hij de Kamer informeerde over de voortgang van het pakket van maatregelen en acties dat de afgelopen jaren is ingezet om de forensische zorg te versterken. Hij geeft verheugd aan dat het aantal TBS-opleggingen de afgelopen jaren is gestegen. Dat leidt tot capaciteitsproblemen, mede door een gebrek aan uitstroomvoorzieningen. De oplossingen die hij aandraagt, zullen pas op de langere termijn effect kunnen hebben. Als tijdelijke maatregel worden TBS-gestelden die in een PI verblijven en wachten op de start van hun TBS-behandeling niet direct in een TBS-kliniek geplaatst, zo schrijft hij. Het aantal passanten laat hij daarmee bewust toenemen. Hiermee meent hij ruimte te creëren voor de doorstroom van TBS-gestelden tussen TBS-klinieken onderling en voor klinische plaatsingen in aansluiting op detentie (bijv. in het kader van een voorwaardelijke straf). In diezelfde brief schrijft hij echter dat een opvallende bevinding uit het daarin genoemde WODC-onderzoek is dat er relatief veel recidive plaatsvindt nog voordat de forensische zorg is gestart. Daarom is het van belang dat een forensische behandeling zo snel mogelijk na oplegging door de strafrechter begint, aldus de minister. Zijn eigen beleid lijkt dat tegen te houden.

In een procedure bij de **rechtbank Gelderland** (uitspraak van **31 december 2021**, [ECLI:NL:RBGEL:2021:7209](#)) was deze brief voor de rechtbank aanleiding om de zitting aan te houden om zich nader te laten informeren over de strekking en gevolgen van dit beleid. De TBS met voorwaarden was omgezet naar dwangverpleging omdat een behandeling binnen een ambulante kader met voorwaarden niet haalbaar was gebleken. Vanwege het strakke kader dat betrokkene nodig heeft en zijn problematiek is een gespecialiseerde afdeling binnen een FPC geïndiceerd. Deze plaatsing loopt nu echter vertraging op doordat de minister een opnamestop heeft gelast voor TBS-gestelden die verblijven in een PI en nog niet zijn begonnen met de behandeling, waardoor deze 'passanten' langer dan gebruikelijk in de PI zullen verblijven. Er zijn weliswaar mogelijkheden om betrokkene in een voor hem geschikte kliniek te plaatsen, maar die lijken nu door de tijdelijke opnamestop te worden tegengewerkt. De vraag is wat dat doet met het uitzicht van betrokkene op een zo spoedig mogelijke behandeling en hoe dit moet worden gezien in het licht van het voldoen aan de wettelijke en verdragsrechtelijke verplichtingen ten aanzien van TBS-gestelden.

De rechtbank wijst daarbij op het bepaalde in artikel 6.2.16 Sv en de artikelen 2 en 16 van de Beginselenwet verpleging terbeschikkinggestelden waarin het belang van behandeling en resocialisatie tijdens de tenuitvoerlegging als serieus te nemen opdracht aan de minister wordt benadrukt. Wanneer tijdens een op psychiatrische behandeling gerichte vrijheidsbeneming niet daadwerkelijk ook geëigende behandeling wordt aangeboden, kan die vrijheidsbeneming op enig moment onrechtmatig worden (EHRM 31 januari 2019 (GC), no. 18052/11, NJ 2019/294 m.nt. Mevis ([Rooman v België](#)): de lidstaten zijn verplicht behandeling aan te bieden. Vgl. ook EHRM 11 mei 2004, ECLI:NL:XX:2004:AS5239, NJ 2005/57 m.nt. Mevis (*Brand v Nederland*).) Dat die benodigde behandeling ook kan worden geboden in het PPC, kan niet serieus worden volgehouden in het licht van de complexe problematiek van betrokkene.

Het voorgaande brengt de rechtbank ertoe het onderzoek te heropenen en de officier van justitie op te dragen om bij de minister navraag te doen naar deze tijdelijke maatregel. Daarbij is mede van belang dat betrokkene reeds geruime tijd niet in een gespecialiseerd behandelcentrum verblijft door de lange duur van de voorgaande omzettingsprocedure. Daarbij wil de rechtbank in ieder geval schriftelijk worden geïnformeerd over de onderstaande punten:

- wat de beslissing in de vorm van een tijdelijke opnamestop voor TBS-gestelden waarvan de behandeling nog moet starten in de praktijk betekent;
- hoe die maatregel zich verhoudt tot de beginselen die aan de uitvoering en invulling van een TBS-maatregel ten grondslag liggen zoals de BVT en het EVRM en
- hoe lang deze tijdelijke opnamestop naar verwachting zal duren.

Aan de rechtbank schrijft het ministerie (samengevat):

Van een opnamestop is geen sprake geweest. Wel is tijdelijk sprake geweest van wachtlijstbeheer. Aan TBS-gestelden die overgeplaatst moesten worden, is tijdelijk voorrang gegeven bij vrijgekomen plaatsen. De TBS-passanten dienden daarvoor tijdelijk iets langer te wachten op plaatsing. Deze passanten kunnen na vier maanden aanspraak maken op een passantenvergoeding (art. 6.3 lid 1 Wfz).

Feitelijk heeft dit beleid (dat kennelijk door het ministerie geen 'opnamestop' wordt genoemd, maar 'wachtlijstbeheer') wel geleid tot vertraging in plaatsingen. Het ministerie lijkt de passantenvergoeding daarvoor voldoende compensatie te vinden.

De uitspraak na de aangehouden zitting vond plaats op 25 maart 2022, [ECLI:NL:RBGEL:2022:1514](#), waarbij de TBS alsnog met twee jaar werd verlengd.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 3 februari 2022, [ECLI:NL:GHARL:2022:891](#)

Dadelijk uitvoerbare TBS met voorwaarden omzetten voordat die onherroepelijk is opgelegd?

De rechtbank legt TBS met voorwaarden op die dadelijk uitvoerbaar is verklaard (art. 38 lid 6 Sr). Veroordeelde gaat in hoger beroep en lopende dat hoger beroep (de TBS met voorwaarden is dus nog niet onherroepelijk opgelegd) wordt de TBS met voorwaarden omgezet in TBS met dwangverpleging. Dat kan volgens het Hof. Eerder is al in de rechtspraak geoordeeld dat de termijn van de TBS aanvangt op het moment dat de dadelijke uitvoerbaarheid van de TBS met voorwaarden ingaat (HR 3 maart 2020, [ECLI:NL:HR:2020:377](#)) en dat deze termijn kan worden verlengd als de maatregel nog niet onherroepelijk is (Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 21 oktober 2021, [ECLI:NL:GHARL:2021:9948](#))

Anders oordeelt het **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden op 2 december 2021**

([ECLI:NL:GHARL:2021:11305](#)). Het Hof acht het op dat moment niet gewenst en ook niet nodig om vooruit te lopen op het eindoordeel van het Hof in de strafzaak: voortzetting van de TBS onder de bij de oplegging geformuleerde voorwaarden, waaronder de opname in een FPK, komt op dit moment voldoende tegemoet aan de behoefte tot beveiliging. Daarbij neemt het Hof in aanmerking dat de geconstateerde overtredingen niet een zodanige indicatie vormen voor de aanwezigheid van acuut delictgevaar dat een bevel tot alsnog van overheidswege verplegen noodzakelijk is. Het Hof bevestigt de uitspraak van de rechtbank tot afwijzing van de vordering tot alsnog verpleging van overheidswege te bevelen. Geen omzetting dus.

Het Hof verwijst hierbij ook naar haar uitspraak van **11 juni 2020**, ([ECLI:NL:GHARL:2020:4485](#)), waarbij het Hof de TBS met voorwaarden in stand houdt, maar wel het beveiligingsniveau verhoogt van een FPA naar een FPK.

Rechtbank Overijssel, 2 maart 2022, [ECLI:NL:RBOVE:2022:776](#)

Oplegging TBS is niet proportioneel

TBS wordt gevorderd voor mishandeling, flessentrekkerij, diefstal en verbale bedreiging door schizofrene verdachte met een hoog recidivegevaar. De rechtbank overweegt dat de TBS alleen voor de niet ernstige verbale bedreiging kan worden opgelegd en acht dat niet proportioneel. Een voorwaardelijke straf heeft geen zin nu verdachte geen ziektebesef heeft en geen behandeling wil. De rechtbank volstaat met de oplegging van een gevangenisstraf gelijk aan de duur van zijn voorarrest. Een GVM ex artikel 38z Sr kan niet worden opgelegd omdat niet aan de voorwaarden daarvoor is voldaan (geen veroordeling voor een geweldsdelict en geen TBS opgelegd).

[NB voor diefstal en flessentrekkerij kan ook TBS opgelegd worden nu de strafbedreiging voor die feiten vier jaar is, art. 37a Sr]

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 16 december 2021, [ECLI:NL:GHARL:2021:11771](#)

Zorgmachtiging schort termijn TBS met voorwaarden op

Vordering omzetting TBS met voorwaarden in TBS met dwangverpleging. Tijdens de TBS met voorwaarden werd een zorgmachtiging opgelegd. De vraag is wat dat met de TBS met voorwaarden gedaan heeft: betekent dat dat de TBS met voorwaarden is beëindigd of kunnen zorgmachtiging en TBS gelijktijdig bestaan? Het Hof geeft aan dat een TBS met voorwaarden veronderstelt dat de TBS-gestelde de voorwaarden min of meer vrijwillig naleeft. Als sprake is van een opname in een instelling, is dat geen vorm van gedwongen vrijheidsbeneming. Als tijdens zo'n opname gedwongen zorg nodig is, kan op grond van artikel 3:2 WvGGZ een zorgmachtiging worden verleend. Een ZM waarbij opname in een accommodatie als zorgmodaliteit is opgenomen, dient te worden beschouwd als het rechtens ontnemen van vrijheid in de zin van artikel 6:1:19 lid 1 sub b Sv. De termijn van de TBS met voorwaarden loopt niet gedurende die periode. De TBS met voorwaarden wordt dan ook opgeschort en de termijn ervan loopt niet door, maar de TBS zelf blijft nog wel bestaan. In deze zaak wordt de behandeling van het hoger beroep tegen de omzetting aangehouden om de mogelijkheden van een ZM ex artikel 2.3 Wfz te onderzoeken.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 2 juni 2022, [ECLI:NL:GHARL:2022:4683](#)

Omvang hoger beroep

De rechtbank heeft de TBS met één jaar verlengd en de zitting aangehouden voor nader onderzoek naar de mogelijkheden van VO. Na de afwijzing daarvan volgt hoger beroep. Op grond van artikel 6:6:15 lid 3 Sv kan hoger beroep tegen de verlenging van de TBS slechts gelijktijdig worden ingesteld met het beroep tegen de beslissing omtrent de VO. In dit geval was in de akte rechtsmiddel opgenomen dat hoger beroep werd ingesteld “betreffende de verlenging van de TBS met dwangverpleging, meer specifiek tegen de afwijzing van het verzoek die dwangverpleging voorwaardelijk te beëindigen”. Het Hof heeft dit aldus geïnterpreteerd dat het hoger beroep slechts betrekking had op de afwijzing van het verzoek om tot VO over te gaan en niet op de duur van de verlenging. De verlenging met één jaar stond daarmee vast. Het Hof kon de TBS daarom in hoger beroep niet alsnog (conform het verzoek van de AG) met twee jaar verlengen.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 10 maart 2022, [ECLI:NL:GHARL:2022:1699](#)

TBS met voorwaarden duurt maximaal negen jaar, ook bij niet-gewelddelicten

Op grond van artikel 38e Sr duurt een TBS met dwangverpleging maximaal vier jaar als geen sprake is van een gewelddelict. Dit geldt niet voor de TBS met voorwaarden. Die is gemaximeerd tot negen jaar. Pas als de TBS met voorwaarden voor een niet-gewelddelict wordt omgezet in TBS met dwangverpleging, duurt die maximaal vier jaar, ingaande op de dag dat de RC de voorlopige verpleging beveelt (zie de uitspraak hierna).

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 3 februari 2022, [ECLI:NL:GHARL:2022:878](#)

Overzichtsarrest inzien medisch dossier bij weigerachtige observandus (i.c. afgewezen)

Verdenking van poging moord. Verdachte weigert mee te werken aan pro justitia-onderzoek, ook op de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren van het PBC. Hierop gelast de OvJ de voorzitter van de Adviescommissie Gegevensverstrekking Weigerende Observandi hem te adviseren over de aanwezigheid en de bruikbaarheid van persoonsgegevens betreffende een mogelijke gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens van verdachte. De Adviescommissie vraagt vervolgens het medische dossier op en beoordeelt dertien stukken daarvan vanuit medisch en psychologisch perspectief bruikbaar voor het opstellen van een rapportage en omschrijft nader welk soort bruikbare informatie het bevat. In het arrest zet het Hof uitvoerig uiteen welke procesregels van toepassing zijn, hoe de regeling de doorbreking van het medisch beroepsgeheim toestaat, de gevallen waarin de regeling kan worden toegepast, de termijnen die daarvoor gelden, welke gegevens opgevraagd kunnen worden, de bruikbaarheid van die gegevens en de proportionaliteit.

In casu is het Hof van oordeel dat in het onderhavige geval niet een zodanige noodzaak tot het onderzoeken van het bestaan van een stoornis en evenmin anderszins een dwingende eis in het algemeen belang bestaat, dat de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van verdachte en de met doorbreking van het medische beroepsgeheim gepaard gaande schade aan het vertrouwen in de medische stand gerechtvaardigd is. Er was namelijk geen sprake van een voltooid levensdelict en het delict is niet gepleegd onder bijzondere omstandigheden. Het PBC-rapport bevat verder geen overwegingen over het recidivegevaar dat uitgaat van de verdachte en in de justitiële documentatie van verdachte staan geen eerdere zware geweldsmisdrijven vermeld. Ook was verdachte (vergeleken met de gemiddelde TBS-gestelde) relatief oud toen hij voor het eerst in aanraking kwam met justitie. Het door de Adviescommissie verzamelde medische dossier mag dus niet worden ingezien en dient vernietigd te worden. Het advies van de Adviescommissie mag eveneens niet in het strafdossier gevoegd worden.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 10 maart 2022, [ECLI:NL:GHARL:2022:1699](#)

TBS met voorwaarden duurt maximaal negen jaar, ook bij niet-gewelddelicten

Op grond van artikel 38e Sr duurt een TBS met dwangverpleging maximaal vier jaar als geen sprake is van een gewelddelict. Dit geldt niet voor de TBS met voorwaarden. Die is gemaximeerd tot negen jaar. Pas als de TBS met voorwaarden voor een niet-gewelddelict wordt omgezet in TBS met dwangverpleging, duurt die maximaal vier jaar, ingaande op de dag dat de RC de voorlopige verpleging beveelt (zie de uitspraak hierna).

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 7 april 2022, [ECLI:NL:GHARL:2022:2928](#)

De vier jaar van de gemaximeerde TBS (na omzetting) gaat in bij bevel voorlopige verpleging RC

In deze zaak was een TBS met voorwaarden opgelegd voor een niet-geweldsdelict. De TBS werd omgezet in TBS met dwangverpleging, die gemaximeerd is tot vier jaar. De vraag rijst of de gemaximeerde periode loopt vanaf het bevel voorlopige verpleging, uitgesproken door de RC, of vanaf het onherroepelijk worden van de beslissing tot alsnog verpleging. Het Gerechtshof overweegt hierover dat hoofdregel is dat de termijn van vier jaren gerekend wordt vanaf de dag waarop de uitspraak tot alsnog verplegen onherroepelijk is geworden en van rechtswege eindigt na ommekomst van vier jaar, tenzij zich een geval voordoet waarin de termijn van de TBS niet loopt als bedoeld in artikel 6:1:19 Sv. De wetgever heeft niet voorzien in een uitdrukkelijke regeling van verrekening van de voorlopige verpleging in gevallen waarin sprake is van een gemaximeerde TBS met verpleging. Hoewel de daadwerkelijke behandeling nog niet is aangevangen bij een voorlopige verpleging, is er vanaf dat moment wel sprake van een formele situatie van verpleging en de daarmee gepaard gaande vrijheidsbeneming, vergelijkbaar met de situatie van TBS-passanten. Mede gezien in het licht van artikel 5 lid 1 EVRM betekent dit dat als aanvangsdatum van de gemaximeerde TBS de dag dat de vrijheidsbeneming op grond van het bevel tot voorlopige verpleging is begonnen. Ten overvloede merkt het Hof op dat het bevel tot voorlopige verpleging tussentijds niet opgeheven kan worden en dit bevel pas (van rechtswege) eindigt zodra onherroepelijk op de onderliggende vordering tot alsnog verplegen is beslist (Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 11 augustus 2016, [ECLI:NL:GHARL:2016:6791](#)).

Gerechtshof Den Haag, 22 oktober 2021, [ECLI:NL:GHDHA:2021:2181](#)

Advies executievolgorde ex artikel 37b lid 2 Sr: TBS in laten gaan na de helft van de gevangenisstraf

Voor poging moord wordt een gevangenisstraf van vijf jaar en acht maanden opgelegd en TBS met dwangverpleging. Het Hof stelt eigenhandig vast dat sprake is van een parafiele stoornis, ondanks dat de deskundigen wel een parafiele gerichtheid zien, maar geen stoornis vaststellen. Het Hof overweegt dat TBS met dwangverpleging een van de zwaarste en meest ingrijpende maatregelen is die het Nederlandse strafrecht kent en dat deze maatregel pas moet worden opgelegd als minder ingrijpende interventies niet passend zijn. Een voorwaardelijke sanctie of maatregel volstaat niet, mede door de ontkenning van de verdachte en de terughoudendheid in zijn bereidheid om meer zicht te geven inzake zijn innerlijke (seksuele) belevingswereld, wat wel nodig is voor het opstellen van een delictscenario. Dat is weer nodig voor de behandeling. Het Hof overweegt dat nu de noodzaak van behandeling vaststaat en de kans op een succesvolle en dus effectieve behandeling afneemt bij een langere duur van de detentie, het Hof de Minister ex artikel 37b lid 2 Sr ten aanzien van de executievolgorde adviseert om de TBS-maatregel niet later te executeren dan nadat de helft van de opgelegde gevangenisstraf door de verdachte is ondergaan.

Rechtbank Rotterdam, 24 maart 2022, [ECLI:NL:RBROT:2022:2611](#)

TBS opgelegd aan 16-jarige verdachte

Een zestienjarige pleegt poging doodslag op een pedagogisch medewerker in een JJI. Door de ernst van het feit en persoonlijkheid van de verdachte wordt het volwassenenstrafrecht toegepast. Niet alleen adviseren de PJ-rapporteurs TBS, zij achten een verblijf op een EVBG noodzakelijk. De rechtbank legt TBS op, omdat een PIJ-maatregel ontoereikend is gebleken, langdurige en gespecialiseerde behandeling met maximaal toezicht, een hoog beveiligingsniveau en een langdurige individuele aanpak noodzakelijk is om het hoge recidiverisico te verminderen.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 7 april 2022, [ECLI:GHARL:2022:2925](#)

1 jaar om voortgang te toetsen

Eerste verlengingszitting. TBS-gestelde doet het erg goed. O.b.v. alle rapportages, het risicoprofiel, de diagnostiek, de lange periode die vooraf is gegaan aan het indexdelict en het feit dat hij first offender is, is het de vraag of een lange klinische fase wel noodzakelijk is. De kliniek heeft echter een regulier verloftraject voor ogen. Er dient evenwel voor gewaakt te worden dat de TBS-gestelde onnodig lang klinisch wordt behandeld. Om een vinger aan de pols te houden, wordt de TBS slechts met één jaar verlengd.

Gerechtshof Amsterdam, 30 december 2021, [ECLI:NL:GHAMS:2021:4267](#)

Geen TBS, niet meegewerkt aan PJ, onvoldoende voor Hof om stoornis vast te stellen

Verdachte werkte niet mee aan PJ-onderzoek in het PBC. Wel waren er oude rapporten van de reclassering en RvdK. Daarin staan geen aanwijzingen voor het bestaan van evidente psychiatrische problematiek etc. Wel zijn er aanwijzingen voor een gebrekkige ontwikkeling van de geestvermogens. Er konden geen uitspraken gedaan worden over het risico op pathologisch bepaald toekomstig gewelddadig gedrag. De AG vordert toch TBS nu het de rechter is die de stoornis vaststelt en die stoornis ook niet in de DSM-V opgenomen hoeft te zijn. Hoewel het Hof de juistheid van dit standpunt van de AG bevestigt, meent zij dat een dergelijke vaststelling zonder een daartoe strekkende conclusie van een gedragsdeskundige slechts in uitzonderlijke gevallen door de rechter zelf kan worden gedaan (zie EHRM 3 maart 2015, nr. 73560/12, Constanca tegen Nederland).

In ieder geval zal op betrouwbare wijze, gebaseerd op bevindingen van een gedragsdeskundige, moeten zijn gebleken dat de verdachte (ten tijde van het tenlastegelegde) leed aan een dergelijke stoornis of gebrekkige ontwikkeling. Het Hof is van oordeel dat, alhoewel de verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan zeer ernstige feiten die de nodige vragen oproepen omtrent zijn psychische gesteldheid, en er blijkens het hierboven besproken rapport aanwijzingen bestaan voor een gebrekkige ontwikkeling van de geestvermogens, het over onvoldoende aanknopingspunten beschikt om met een voldoende mate van zekerheid vast te kunnen stellen dat bij de verdachte sprake was van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens ten tijde van de tenlastegelegde feiten. Aldus is het Hof van oordeel dat niet is voldaan aan de wettelijke vereisten voor het opleggen van de TBS-maatregel met dwangverpleging en zal het Hof daartoe, evenals de rechtbank, niet overgaan.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 3 november 2021, [ECLI:NL:GHARL:2021:10963](#)

Patstelling: FPC-FPA niet nodig, maar geen woonvoorziening beschikbaar, waardoor geen VO

PJ-rapporteurs adviseren VO nu het FPC een te hoog zorg- en beveiligingsniveau voor deze TBS-gestelde heeft. Verblijf in een FPK of FPZ achten zij qua aangeboden zorgintensiteit niet noodzakelijk. De TBS-gestelde zou kunnen verblijven bij een instelling voor Forensisch Beschermd/Beveiligd Wonen (FBW). De reclassering en kliniek adviseren echter negatief over een VO en vinden dat de koninklijke weg der geleidelijkheid gevolgd moet worden. Ook heeft het IFZ van het NIFP geen indicatiestelling afgegeven voor een vervolgvoorziening als een FPA of FPK waardoor een VO niet tot de mogelijkheden behoort. Het Hof overweegt dat de lange weg der geleidelijkheid voor de TBS-gestelde lastig zal zijn. Van behandelmodules die in een FPA/FPK worden aangeboden is weinig te verwachten nu het behandelplafond is bereikt. Het beveiligingsniveau FPC/FPK/FPA is niet nodig. Er is echter zelfs nog geen onbegeleid verlov omdat de interne verloftoetsingscommissie daarover negatief adviseert. Zorginstellingen waarbij de reclassering hem in opdracht van het Hof heeft aangemeld, hebben hem afgewezen. Plaatsing op de transmurale voorziening van de kliniek zou wel kunnen in het kader van VO, maar dan worden de verlov mogelijkheden nog steeds beperkt door de BVT en de benodigde verlofmachtigingen. Nu er geen geschikte woonvoorziening beschikbaar is, is het niet verantwoord om tot VO over te gaan. Wel overweegt het Hof dat de komende periode de verloven uitgebreid moeten worden en dat overeenstemming moet worden bereikt over het resocialisatietraject, inclusief het vinden van een passende vervolgvoorziening. Het Hof beveelt (min of meer) een soort zorgconferentie met de kliniek, reclassering, externe deskundigen en mogelijke vervolgvoorzieningen. Voor de volgende zitting moeten kliniek en reclassering hiervan verslag doen en rapporteren over de mogelijkheden van een VO en de daaraan te verbinden voorwaarden, ook als de reclassering tot een negatief advies komt.